

Natuurtoets dijkversterking Ringvaartdijk

Toetsing Wet- en Regelgeving van natuur

Definitief

Waternet

Grontmij Nederland B.V.
Alkmaar, 11 januari 2010

Verantwoording

Titel : Natuurtoets dijkversterking Ringvaarddijk
Subtitel : Toetsing Wet- en Regelgeving van natuur
Projectnummer : 259920
Referentienummer :
Revisie : 0
Datum : 11 januari 2010

Auteur(s) : S. Roodzand
E-mail adres : sandra.roodzand@grontmij.nl
Gecontroleerd door : M. Kolen
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door : R. Krom
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Grontmij Nederland B.V.
Robijnstraat 11
1812 RB Alkmaar
Postbus 214
1800 AE Alkmaar
T +31 72 547 57 57
F +31 72 547 57 50
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Het plangebied.....	4
2	Wet en regelgeving voor natuur.....	6
2.1	Inleiding.....	6
2.2	Natuurbeschermingswet	6
2.3	Natuurbeleid.....	6
2.4	Flora- en faunawet	6
3	Inventarisatie natuurwaarden en effecten.....	9
3.1	Inleiding.....	9
3.2	De ingreep.....	9
3.3	Natuurbeschermingswet	10
3.4	Ecologische hoofdstructuur.....	10
3.5	Inventariseren beschikbare gegevens	11
3.6	Oriënterend veldbezoek.....	11
3.7	Planten	11
3.8	Zoogdieren	12
3.9	Vogels	14
3.10	Vissen	14
3.11	Amfibieën en Reptielen.....	14
3.12	Overige soorten	16
4	Toetsing, conclusies en aanbevelingen.....	17
4.1	Toetsing Natuurbeschermingswet	17
4.2	Toetsing Ecologische Hoofdstructuur	17
4.3	Toetsing Flora- en faunawet	17
4.4	Conclusies.....	17
4.5	Aanbevelingen	18
	Bijlage 1. Rugstreeppad	19

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waternet heeft voornemens om de Ringvaardijk in stadsdeel Slotervaart/ Sloten te versterken. Daarnaast bestaat het voornemen om een schakel in de Groene AS (Ecologische Hoofdstructuur Noord-Holland) te realiseren. Grontmij is gevraagd om een quick scan natuur uit te voeren om de (on)mogelijkheden met betrekking tot natuur in kaart te brengen.

De natuurwetgeving schrijft voor om, voorafgaand aan een ontwikkeling, een inschatting te maken van de natuurwaarden van het plangebied en mogelijke effecten hierop veroorzaakt door de voorgestane ontwikkelingen. In deze quick scan natuurwaarden wordt op basis van bestaande informatie en een veldbezoek (07-09-2009) een inschatting gemaakt van de natuurwaarden van het plangebied en de mogelijke relaties die er liggen met de omgeving.

1.2 Het plangebied

Het plangebied bestaat uit een traject van de Ringsvaardijk tussen de Oude Haagseweg en de Molen van Sloten. Het traject van de dijk loopt tussen de teensloot van de dijk langs het fietspad en de woonboten.

Aan de Ringvaart liggen woonboten, die op de kade een tuin hebben tot maximaal 10 meter. De tuinen zijn privéaangelegenheden en zijn tijdens het veldbezoek niet betreden en niet betrokken in deze natuurtoets, de aanwezige vegetatie in de tuinen is hoofdzakelijk aangeplant. Het daadwerkelijke plangebied bestaat uit een dijk met een fietspad (waarop ook auto's rijden) met aan beide zijden van het fietspad bermen en aan de noordzijde een teensloot. Deze teensloot varieert in breedte en is vrij ondiep met her en der een rietkraag. Ten noorden van de Ringvaardijk bevindt zich een sportveldencomplex en een volkstuintencomplex.

Ten westen wordt het tracé begrensd door de Molen van Sloten en ten oosten door de Oude Haagseweg, zie figuur 1 voor de ligging van het plangebied. In figuur 2 zijn enkele foto's van het plangebied weergegeven.

Figuur 1: Ligging plangebied (rood)

Figuur 2: Foto's van het plangebied

2 Wet en regelgeving voor natuur

2.1 Inleiding

De natuurbeschermingswetgeving in Nederland valt uiteen in gebiedsbescherming en in soortenbescherming. Gebiedsbeschermende wetgeving voorziet in bescherming van aangewezen natuurgebieden en wordt geregeld in de nieuwe gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998. Soortenbescherming is vastgelegd in de Flora- en faunawet. Deze wet ziet toe op bescherming van soorten planten en dieren zowel binnen als buiten beschermde natuurgebieden. Daarnaast zijn er ook beleidsmatig beschermde gebieden en soorten.

2.2 Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 vervangt de Natuurbeschermingswet van 1968. De wet is per 1 oktober 2005 in werking getreden. In de Natuurbeschermingswet 1998 is ook de bescherming van de Speciale Beschermingszones (SBZ) op grond van de Habitat- en Vogelrichtlijn geregeld, vanaf het moment dat de gebieden zijn aangewezen door Brussel. De Natuurbeschermingswet 1998 regelt ook de bescherming van de zogenaamde Beschermde Natuurmonumenten en gebieden die de minister van LNV aanwijst ter uitvoering van internationale verplichting, zoals RAMSAR wetlands.

Projecten of handelingen die negatieve effecten op deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn verboden. Ook activiteiten buiten de beschermde gebieden kunnen verboden zijn, indien deze negatieve effecten veroorzaken op de kwalificerende natuurwaarden van het gebied (externe werking). Het toetsingskader van de Natuurbeschermingswet 1998 kent de volgende procedurevarianten:

1. Er is zeker geen kans op effecten: geen vergunningplicht;
2. Er een kans op effecten, maar zeker niet significant: vergunningaanvraag via een verslechteringsstoets (art 19f);
3. Er is een kans op significante effecten: vergunningaanvraag via passende beoordeling (art. 19d).

2.3 Natuurbeleid

De Nota Ruimte vervangt het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) en geeft het beleidskader voor de duurzame ontwikkeling en een verantwoord toekomstig grondgebruik in het landelijke gebied in onder andere de vorm van Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden. Het netwerk wordt gevormd door kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones. De EHS is op provinciaal niveau uitgewerkt.

2.4 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht, deze is gericht op de duurzame instandhouding van soorten. De Flora- en faunawet vervangt o.a. de Vogelwet, de Jachtwet en de soortbescherming uit de Natuurbeschermingswet. In deze nieuwe wet zijn (nagenoeg) alle van nature in het wild voorkomende amfibieën, zoogdieren en vogels beschermt. Daarnaast is een beperkt aantal plantensoorten en ongewervelde beschermt. Voor soorten die vallen onder de bescherming van de wet gelden de volgende verbodsbepalingen met betrekking tot werkzaamheden in het buitengebied:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13

Het is niet toegestaan beschermde soorten planten en dieren te vervoeren, of onder zich te hebben

Vrijstelling en ontheffing

Conform artikel 75 is het mogelijk om in bepaalde gevallen ontheffing of vrijstelling te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikelen 8 t/m 12. Sinds het vrijstellingsbesluit van 23 februari 2005 kent de Flora- en faunawet drie beschermingsniveaus, veelal aangeduid met tabel 1, tabel 2 en tabel 3.

tabel 1	Algemene soorten	Wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen, onderhoud en beheer geldt een vrijstelling. Er hoeft voor deze activiteiten geen ontheffing aangevraagd te worden.
tabel 2	Overige soorten	Wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling, mits wordt gewerkt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Is er geen gedragscode dan moet ontheffing aangevraagd worden, deze valt onder de lichte toets (geen aantasting van de duurzame instandhouding van de soort).
tabel 3	Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrictlijn en in bijlage 1 van de AMVB	Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt ten aanzien van deze soorten dat er altijd een ontheffing moet worden aangevraagd waarvoor een uitgebreide toets geldt. De ontheffingsaanvraag valt onder de zware toets: 1) er is sprake van een bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor beheer en onderhoud is wel vrijstelling mogelijk indien gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode.
	Vogels	Vogels vormen een aparte categorie. Vogels worden vooral negatief geraakt in hun broedperiode. Voor het verstoren van nesten wordt over het algemeen geen ontheffing verleend. Buiten de broedperiode betreft bescherming van vogels vooral de vaste verblijfplaatsen van standvogels als uilen en spechten. Die zijn jaarrond beschermd. Een ontheffing

		fingsaanvraag voor het aantasten van deze verblijfplaatsen zal getoetst worden aan de zware toets (als bij tabel 3).
--	--	--

3 Inventarisatie natuurwaarden en effecten

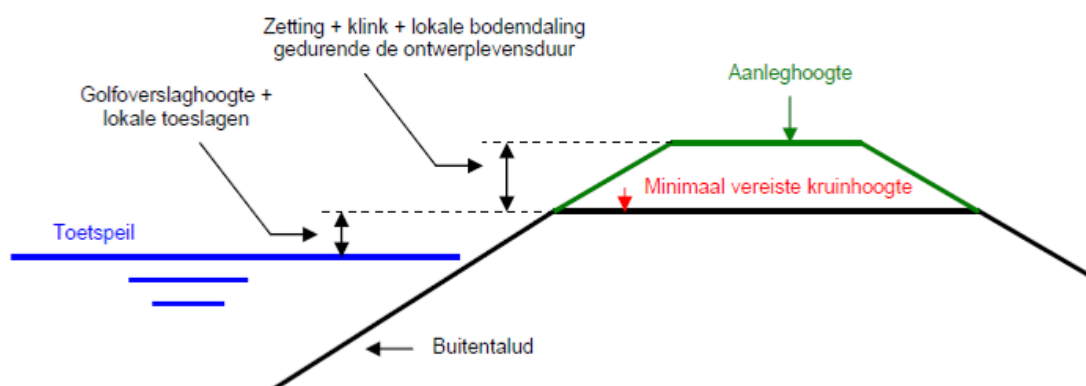
3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden aanwezige natuurwaarden in het plangebied beschreven, vervolgens worden de effecten van de geplande werkzaamheden op deze natuurwaarden uitgewerkt. Negatieve effecten kunnen in algemene zin bestaan uit:

- vernietiging: leefgebied/ vaste verblijfplaatsen verdwijnen;
- verstoring: planten of dieren, hun verblijfplaats of voedselgebied ondervindt verstoring als gevolg van werkzaamheden of gebruik;
- versnippering: migratie van soorten wordt bemoeilijkt, waardoor populaties geïsoleerd worden;
- vermesting: het voedselrijker worden van voedselarme situaties;
- verdroging: het droger worden van natte situaties;
- verontreiniging: afvoeren van afvalstromen.

3.2 De ingreep

De Ringvaartdijk wordt in het kader van de veiligheid versterkt. De huidige kruinhoogte van de Ringvaartdijk is minimaal NAP -0,40m. Uitgaande van het toetspeil in de boezem van Rijnland van NAP -0,10 m bedraagt het kruinhoogte tekort op delen van de waterkering ca. 0,30m. De minimaal benodigde kruinhoogte is NAP +0,00m (waakhoogte minimaal 0,10m NAP). Bij handhaving van de waterkering op de huidige locatie zal op plaatsen waar de kruinhoogte onvoldoende is, de dijk moeten worden verhoogd. Deze ophoging zal lokaal groter moeten zijn dan 0,30m, omdat in de aanleghoogte rekening moet worden gehouden met zetting en klink van ondergrond/ dijklichaam en lokale bodemdaling. Gezien het feit, dat het pakket samendrukbare lagen onder de waterkering betrekkelijk dun is en in het verleden reeds een aanzienlijke zand-ophoging is aangebracht (waardoor de ondergrond reeds geruime tijd is voorbelast en de samendrukbare lagen zijn gecompriëerd), worden na ophoging geen grote zettingen verwacht. Op grond van de beschikbare informatie wordt verwacht, dat (rekening houdend met een voorlopige ontwerplevensduur van 30 à 50 jaar) de aanleghoogte van de dijk niet hoger zal hoeven zijn dan maximaal circa NAP +0,50 m. De definitieve ontwerplevensduur en aanleghoogte zullen te zijner tijd (op basis van zettingsberekeningen) worden bepaald in het ontwerp stadium (ontwerp-dijkversterkingsplan). Het dijktraject binnen het plangebied is circa 1.500 meter.

Figuur 3: Dijkversterking Ringvaartdijk

Naast de dijkversterking wordt tevens ten behoeve van de Ecologische Hoofdstructuur een ecologische verbindingzone gerealiseerd. Deze zone vormt een schakel in de verbindingzone

Groene AS (Amstelland- Spaarnwoude). Langs de Ringvaartdijk liggen meerdere woonboten om deze reden is het niet mogelijk om langs de kade van de Ringvaart de ecologische verbindingzone te realiseren. Daarom wordt een by-pass gerealiseerd welke wordt geleid door het sportterreincomplex en de volkstuintencomplex. Doelsoorten voor de verbindingzone zijn: geelsprietdikkopje, heikikker, hooibeestje, koevinkje, meervleermuis, noordse woelmuis, oranjepip, ringslang, rugstreeppad en waterspitsmuis daarnaast zijn de volgende mogelijke volgsoorten bittervoorn, bont zandoojje, bruin zandoojje, bunzing, citroenvlinder, driedoornige stekelbaars, dwergmuis, groene kikker, grote bonte specht, hermelijn, icarusblauwtje, kleine karekiet, kleine modderkruiper, kleine vuurvlinder, kleine watersalamander, laatvlieger, rietzanger, rosse woelmuis, snoek en wezel (bron: Provincie Noord-Holland, 1999).

De kern van de verbinding wordt gevormd door een stelsel van natuurvriendelijke oevers met een kruidenrijke moerasvegetatie, die over gaat in structuurrijke, plaatselijk ruige, grazige vegetatie met hier en daar wat opslag.' Voor de minder mobiele soorten is de aanwezigheid van voortplantingsgebieden binnen een zone van 500-1.000 meter noodzakelijk (bron: Provincie Noord-Holland, 1999). Er zijn voor de ecologische verbindingzone nog geen inrichtingsplannen gemaakt, slechts de uitgangspunten zijn bekend.

3.3 Natuurbeschermingswet

Binnen een straal van vier kilometer van het plangebied komen geen Natura 2000-gebieden en/of Beschermd Natuurmonumenten voor. Ook buiten deze straal bevinden zich geen Natuurbeschermingswetgebieden binnen de beïnvloedsfeer van het plangebied. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied is het Markermeer & IJmeer (op circa 15 km afstand), het plangebied heeft geen ecologische relaties met dit Natura 2000-gebied. De voorgenomen plannen hebben dan ook geen negatieve effecten op de instandhoudingdoelstellingen van het Markermeer & IJmeer.

3.4 Ecologische hoofdstructuur

De Ringvaartdijk en de Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder maken onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur, zie figuur 4. Het gebied vormt namelijk een schakel in de ecologische verbindingzone van de Groene AS (Amstelland- Spaarnwoude).

Figuur 4: Ligging EHS nabij plangebied (blauwe stippellijn)

De Ringvaart vormt de hoofdverbinding van de Groene AS. De betreffende verbinding loopt van de Vrije Geer naar de Nieuwe Meer en het Amsterdamse Bos toe. Deze gebieden zijn gebieden die thans functioneren als leefgebieden voor gids- en volgsoorten van de Groene AS. Deze gebieden functioneren ook als steppingstone.

In de huidige situatie vormt de Ringvaart door de harde oevers, het ontbreken van rietkragen en de dichtheid aan woonboten geen geschikte verbinding voor de doel- en volgsoorten van de Groene AS. de bermen en het talud van de Ringvaartdijk ogen zeer rommelig. Een geschikte verbinding voor oever- en moerassoorten ontbreekt voorsnog.

In de provinciale rapportage 'Groene wegen'¹ staat voor de Groene AS ter hoogte van het plangebied aangegeven dat het een verbinding betreft van het type D: Moerasverbinding met kleine en grote moerasjes (stapstenen) al dan niet met een bos- en/of grasstrook.

Gidssoorten voor de verbinding zijn: geelsprietdikkopje, heikikker, hooibeestje, koevinkje, meervleermuis, noordse woelmuis, oranjetip, ringslang, rugstreepdier en waterspitsmuis daarnaast zijn de volgende mogelijke volgsoorten bittervoorn, bont zandooje, bruin zandooje, bunzing, citroenvlinder, driedoornige stekelbaars, dwergmuis, groene kikker, grote bonte specht, hermelijn, icarusblauwtje, kleine karekiet, kleine modderkruiper, kleine vuurvlinder, kleine watersalamander, laatvlieger, rietzanger, rosse woelmuis, snoek en wezel (bron: Provincie Noord-Holland, 1999).

Het streefbeeld voor deze zone wordt als volgt beschreven: 'De kern van de verbinding wordt gevormd door een stelsel van natuurvriendelijke oevers met een kruidenrijke moerasvegetatie, die over gaat in structuurrijke, plaatselijk ruige, grazige vegetatie met hier en daar wat opslag.' Voor de minder mobiele soorten is de aanwezigheid van voortplantingsgebieden binnen een zone van 500-1.000 meter noodzakelijk.

Om binnen de verbindingzone soorten als ringslang en waterspitsmuis een overlevingskans te bieden, zijn om de 500 meter vlakvormige moerasjes van circa één hectare aanwezig.

Om de 2 tot 2,5 km is er 15-25 ha moeras aanwezig. In deze vlakvormige gebieden gaat het om natte kruidenrijke moeras- en graslandvegetaties met open plasjes en plaatselijk opslag en ruigte. Deze inrichting is tevens conform het toetsingskader van de Groene AS. Er is nog geen uitwerking gemaakt voor de inrichting van de ecologische verbindingzone, mogelijke effecten kunnen dan ook alleen op hoofdlijnen worden getoetst.

3.5 Inventariseren beschikbare gegevens

Er zijn gegevens over de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten opgevraagd bij het 'Natuurloket' (internetpagina's) (kilometerhokken 114-483 en 115-483) daarnaast is de ecologische atlas van Amsterdam² en verspreidingskaarten 2000-2006 van het KNNV (internetpagina's³) geraadpleegd. Als aanvulling hierop heeft (07-09-2009) een oriënterend veldbezoek plaatsgevonden.

3.6 Oriënterend veldbezoek

Tijdens het oriënterend veldbezoek is de locatie aan de Ringvaartdijk (07-09-2009) bezocht. Dit veldbezoek is uitgevoerd door de bevoegde ecoloog S. Roodzand.

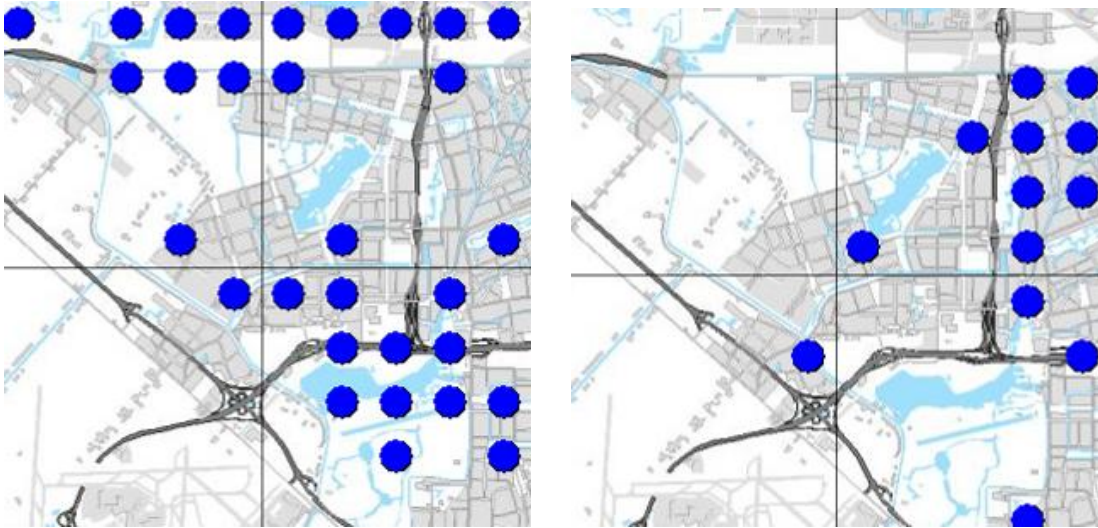
3.7 Planten

Bij het natuurloket zijn drie waarnemingen bekend van beschermde plantensoorten binnen het kilometerhok waarin het plangebied is gelegen. Het gaat hierbij om twee tabel 1 soorten, dit zijn algemene soorten zoals zwanebloem en dotterbloem. Daarnaast is één waarneming bekend van één tabel 2/3 soort, dit is een zwaar beschermde soort. Uit de Ecologische Atlas van Amsterdam komt naar voren dat dit waarschijnlijk een tongvaren of een rietorchis is. Zoals in figuur 5 is weergegeven zijn de waarnemingen van de beschermde plantensoorten wel binnen het kilometerhok maar niet binnen het plangebied.

¹ Provincie Noord-Holland, 1999. Groene Wegen; Een leidraad voor inrichting en beheer van ecologische verbindingzones in Noord-Holland.

² Ecologische Atlas Amsterdam, hoknummers 87 en 106. URL www.gisdro.nl/ECOLOGIE

³ Koninklijk Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV), Waarnemingen in kilometerhokken Groot- Amsterdam. URL www.knnv.nl/amsterdam/knnv_bsregs/sightingsviewer.html (laatst bijgewerkt 30 augustus 2009)

Figuur 5: Voorkomen rietorchis (links) en tongvaren nabij plangebied

Tijdens het veldbezoek zijn de volgende plantensoorten aangetroffen:

moerasandoorn	hondsdraf	riet
berenklauw	akkerhoningklaver	smeerwortel
bitterzoet	gewone hoornbloem	steenraket
kruijpende boterbloem	hopklaver	streepzaad
gewone braam	echte kamille	veerdelig tandzaad
grote brandnetel	kattenstaart	varkensgras
kleine brandnetel	rode klaver	vossenstaart
akkerdistel	witte klaver	witte waterlelie
witte dovenetel	kleefkruid	grote en smalle weegbree
duizendblad	klimop	wilgenroosje
gewone eikvaren	kornoelje	harig wilgenroosje
fluitenkruid	lisdodde	haagwinde
canadese fijnstraal	madeliefje	zilverschoon
ganzevoet	gewone melkdistel	ridderzuring
herderstasje	gele morgenster	schapenzuring
herik	paardenbloem	
hoefblad	perzikkruid	diverse grassen

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen.

Tijdens de dijkversterking wordt de Ringvaarddijk verhoogd, waarbij de bestaande vegetatie (in de bermen) voor een deel verwijderd zal worden. In de eindsituatie kunnen de aangetroffen soorten in het bermtalud terugkeren. Hierdoor vindt er vernietiging plaats van leefgebied van algemene soorten.

Door aanleg van de ecologische verbindingzone zal ook tijdelijk een vernietiging plaats vinden van algemene soorten. Na aanleg zal er echter een vegetatie ontwikkelen met een hogere diversiteit.

3.8 Zoogdieren

Bij het natuurloket zijn acht waarnemingen bekend van zoogdieren binnen de kilometerhokken waarin het plangebied is gelegen. Het gaat hierbij om zes tabel 1 soorten, dit zijn algemene soorten zoals mol, egel, konijn, haas, vos en marterachtigen. Daarnaast zijn twee waarnemingen van tabel 2/3 soorten, dit zijn zwaar beschermde soorten en betreft in dit geval waarschijnlijk de eekhoorn of vleermuizen. Binnen de sportvelden is een waarneming bekend van een eekhoorn, de eekhoorn is echter niet gebonden aan de Ringvaarddijk maar aan de opgaande begroeiing langs de sportvelden en de volkstuinten. De werkzaamheden omtrent de dijkversterking hebben dan ook geen effecten op de eekhoorn. Doordat nog niet bekend is hoe de ecolo-

gische verbindingzone wordt gerealiseerd is onduidelijk of dit effect kunnen hebben op de eekhoorn.

In tabel 1 zijn alle vleermuizen opgesomd welke binnen deze regio voorkomen en is tevens de functie van het gebied voor de soorten weergegeven.

Tabel 1: Voorkomen vleermuizen regio Amsterdam

Functie →	Zomerverblijfplaats	Kraanverblijfplaats	Paarverblijfplaats	Zwernlocatie	Winterverblijfplaats	Vliegroute	Migrateroute	Foerageergebied	Soort ↓
						x		x	Baardvleermuis
									Brandts vleermuis
									Ingekorven vleermuis
						x		x	Franjestaart
									Bechstein vleermuis
									Vale vleermuis
						x		x	Watervleermuis
						x		x	Meervleermuis
						x		x	Gewone dwergvleermuis
						x		x	Ruige dwergvleermuis
						x		x	Rosse vleermuis
									Bosvleermuis
						x		x	Laatvlieger
						x		x	Tweekleurige vleermuis
						x		x	Gewone grootoorvleermuis
									Grijze grootoorvleermuis
Legenda									
	Geen effect								
	Mogelijk effect								
	Negatief effect								

Uit de gegevens van de Ecologische Atlas Amsterdam en het KNNV zijn geen waarnemingen bekend van vleermuizen binnen het plangebied. Naar verwachting komen vleermuizen vliegend en/of foerageren voor boven de Ringvaart en langs de boomstructuren.

Indien werkzaamheden slechts overdag plaatsvinden en geen gebruik wordt gemaakt van extra verlichting treden geen negatieve effecten op. Wanneer de werkzaamheden echter ook deels 's nachts plaatsvinden kunnen vliegende/ foeragerende vleermuizen verstoord worden door verlichting. Onduidelijk is wanneer de werkzaamheden plaatsvinden en of deze werkzaamheden tevens 's nacht worden voortgezet en met hoeveel verlichting te werk wordt gegaan.

Als wordt besloten om de werkzaamheden 's nachts uit te voeren, wordt aanbevolen om nader onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van vleermuizen. Dit nader onderzoek zal uitwijzen hoeveel vleermuizen binnen het plangebied voorkomen en of de werkzaamheden negatieve effecten op deze soorten kunnen hebben.

Voor de doelsoorten vanuit de Ecologische Hoofdstructuur waterspitsmuis en de noordse woelmuis biedt het plangebied in de huidige situatie geen geschikt leefgebied. Deze muizen verblijven in de (vochtige) oeverzone met name in natuurvriendelijke oevers met een geleidelijke overgang van land naar water. In de bestaande situatie is de oever aan de Ringvaart beschoeid en vormt een harde overgang. Naar verwachting komen deze soorten dan ook niet op het dijktraject voor en hebben de werkzaamheden omtrent de dijversterking geen effect op deze soorten. Het realiseren van de ecologische verbindingzone in de vorm van een bypass zal wel degelijk geschikt leefgebied voor deze muizen kunnen bieden.

3.9 Vogels

In het openbaar groen en de particuliere tuinen binnen het plangebied kunnen gierzwaluw, huismus, huiszwaluw, ijsvogel, matkop, ransuil, sperwer en blauwborst tot broeden komen, aldus Ecologische Atlas Amsterdam. Daarnaast komen naar alle waarschijnlijkheid ook de volgende soorten binnen het plangebied voor: merel, roodborst, zanglijster, heggemus, koolmees, pimpelmees, braamsluiper, witte kwikstaart, houtduif, winterkoning, tuinfluiter, fitis, tjiftjaf, zwarte kraai en halsbandparkiet.

Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van jaarrond beschermde vogels aangetroffen. Alle vogels genieten bescherming onder Flora- en faunawet. Verstoring van broedende vogels en broedsel is niet toegestaan. Verstoring van broedvogels treedt op wanneer er tijdens de broedperiode (circa 15 maart – 15 juli) werkzaamheden plaatsvinden, waardoor broedgevallen worden verstoord, zoals vergraven van terrein waar grondbroeders nestelen. Het verstoren van broedsel (inclusief broedende vogels, nesten en eieren) is niet toegestaan (Flora- en faunawet).

Van de genoemde vogels zijn gierzwaluw en ransuil jaarrond beschermd. Voor het verwijderen/ vernietigen van nesten van gierzwaluw en ransuil is te allen tijde ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Uit verspreidingkaarten van het KNNV komt naar voren dat de ransuil broedt binnen het terrein van het sportcomplex en de gierzwaluw in het Amsterdamse bos. Beide broeden niet binnen het plangebied maar in de nabije omgeving. Indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats vinden ondervinden de vogels geen negatieve effecten.

3.10 Vissen

Bij het natuurloket zijn geen waarnemingen bekend van beschermde vissoorten binnen de kilometerhokken waarin het plangebied is gelegen. In de directe omgeving zijn waarnemingen bekend van rivierdonderpad (tabel 2) en bittervoorn (tabel 3). Daarnaast zijn binnen het volkstuincomplex waarnemingen gedaan van paaiende karpers, karper is niet beschermd onder de Flora- en faunawet.

De teensloot van het fietspad is vrij ondiep met her en der een rietkraag, ondergedoken waterplanten ontbreken. De teensloot lijkt geen optimaal leefgebied te bieden voor de beschermde vissoorten. De Ringvaart bezit aan beide zijde een beschoeiing, dit biedt om deze reden ook geen optimaal leefgebied voor vissen. De vegetatie zone met oeverbegroeiing en ondergedoken waterplanten waar vis kuit op afzet en beschutting kan vinden voor predator, ontbreken. Naar verwachting komen in de Ringvaart dan ook alleen algemene vissoorten. Indien watergangen of delen van watergangen (tijdelijk) gedempt worden gaat leefgebied van vissen verloren. Indien dit het geval is, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar het voorkomen van vissen in deze watergang. Dit geldt tevens voor de teensloot van de Ringvaartdijk.

Vanuit de Ecologische Hoofdstructuur zijn geen specifieke vis doelsoorten vastgesteld. Indien de Ecologische Hoofdstructuur als een bypass wordt gerealiseerd, kunnen vissen hier alleen van profiteren wanneer deze kunnen migreren tussen de Ringvaart en de bypass. Anderzijds wordt geschikt leefgebied aangelegd maar is dit, vanaf de Ringvaart, door vissen niet te bereiken.

3.11 Amfibieën en Reptielen

Bij het natuurloket zijn zeven waarnemingen bekend van amfibieën binnen de betreffende kilometerhokken. Het gaat hierbij om zeven tabel 1 soorten, dit zijn algemene soorten zoals gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander, meerkikker en poelkikker. Daarnaast is een waarneming bekend van de rugstreeppad, zie figuur 7. De rugstreeppad is een zwaar beschermde soort (tabel 3) en komt in Noord-Holland vrij algemeen voor. De soort wordt vaak aangetroffen op braak- en bouwrijp liggend terrein maar komt ook voor in vrij ondiepe sloten met veel watervegetatie. Op de Ringvaartdijk langs de woonboten bevindt zich rommel, afvalmateriaal, puin en dergelijke. Ook is op enkele plaatsen zand gestort, in dergelijk grondwallen kunnen rugstreeppadden verblijven, zie figuur 6. Het is dan ook niet uit te sluiten dat de rugstreeppad hier voorkomt.

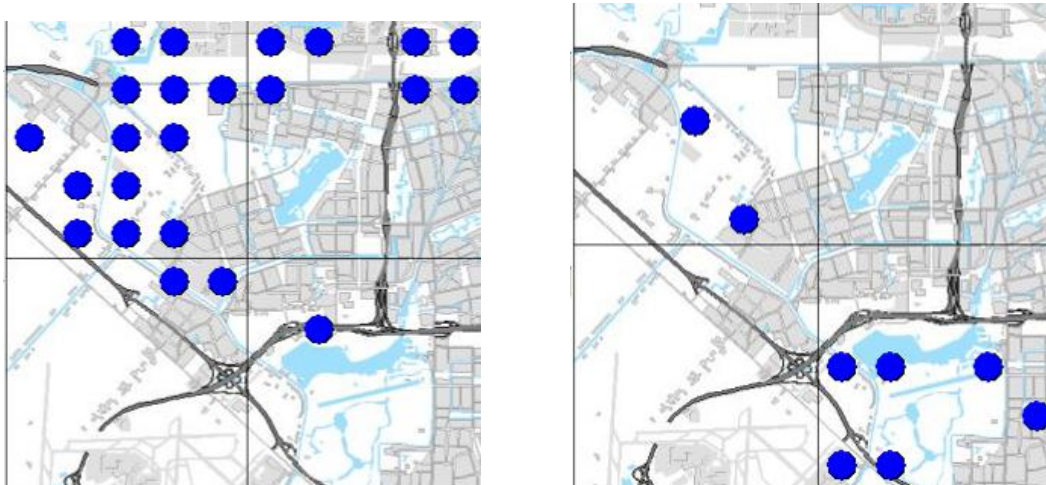

Figuur 6: grondwal waar rugstreepdpad kan verblijven

Ten behoeve van de werkzaamheden dient voor de rugstreepdpad ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Dit kan waarschijnlijk op basis van de waarneming van KN-NV (gegevens opvragen). Indien deze waarneming echter ouder is dan 2004, dient nieuw onderzoek te worden uitgevoerd.

Tijdens de werkzaamheden (dijkversterking) kan de rugstreepdpad verstoord, beschadigd en/of gedood worden. Om negatieve effecten te voorkomen kan het plangebied worden afgeschermd met zogenaamde paddenschermen, zie Bijlage 3. Rugstreepdpaden binnen de afrastering dienen voorafgaand aan de werkzaamheden afgevangen te worden. Indien het in de praktijk niet mogelijk is om het gehele dijktracé af te schermen met paddenschermen dient gezocht te worden naar andere mitigerende en/of compenserende maatregelen.

Door in de ecologische verbindingszone poelen te realiseren wordt geschikt voortplantingsbiotoop gerealiseerd. In de huidige situatie ontbreekt geschikt voortplantingsbiotoop. Tijdens de realisatiefase van de ecologische verbindingszone kunnen echter rugstreepdpaden wel verstoord worden. Dit is in dit stadium nog niet met zekerheid te zeggen omdat nog niet bekend is hoe en waar de zone precies wordt gerealiseerd.

Figuur 7: Verspreiding rugstreepdpad (links) en ringslang nabij plangebied

Daarnaast is één waarneming bekend van een reptiel binnen de kilometerhokken waarin het plangebied is gelegen. Het gaat hierbij om een tabel 2/3 soort, dit is waarschijnlijk de ringslang zie figuur 7. De waarneming van de ringslang zijn net buiten het plangebied gedaan. De ringslang kan voorkomen in de buurt van oevers in vochtige veengebieden of moerasachtige locaties die afgewisseld zijn met hogere, liefst zandige overwinteringgebieden. De ringslang houdt zich bij voorkeur op in overgangssituaties, waar naast gelegenheid om te zonnen ook voldoende schuilplaatsen aanwezig zijn. De beschoeiing en de harde oevers binnen het plangebied biedt geen optimale omstandigheden voor de ringslang. Langs het fietspad bevinden zich op meerdere plekken 'maaiselhopen', dergelijke hopen worden door ringslang wel benut als broei-

hoop. In een broeihoop zet de ringslang zijn eieren af en kan hij overwinteren. Niet alle maaiselhoppen op Ringvaardijk zijn geschikt voor de ringslang (qua grote en ligging) maar het is ook niet uit te sluiten dat de ringslang hier voorkomt.

De ringslang is gedurende het voortplantingsseizoen en het overwinteringseizoen gevoelig voor verstoring. Wanneer de ringslang bijvoorbeeld tijdens het zonnen wordt verstoord, warmt de ringslang onvoldoende op, wat de productie vermindert. Tijdens de werkzaamheden van de dijkversterking kan de ringslang worden verstoord en/of beschadigd worden. Er wordt aanbevolen om nader onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van de ringslang.

De toekomstige ecologische verbindingszone kan positief bijdragen aan het leefgebied voor de ringslang. Door gradiënten aan te brengen in ruigte en open plekken in de oeverzone te creëren met voldoende schuilmogelijkheden en zonplekken ontstaat geschikt leefgebied voor de ringslang. Door het aanbrengen van maaiselhoppen in de ecologische verbindingszone wordt daarnaast voortplantingsbiotoop gerealiseerd. Tijdens de realisatie van de ecologische verbindingszone kan de ringslang echter wel verstoord worden en/of beschadigd worden. Het is echter nog onduidelijk hoe en waar de ecologische verbindingszone wordt gerealiseerd, hiervan zijn de (mate van) effecten afhankelijk.

Werkzaamheden die tot verstoring kunnen leiden dienen zoveel mogelijk buiten de periode van voortplanting, maart t/m juli, en buiten de periode van overwintering, november t/m maart uitgevoerd te worden.

3.12 Overige soorten

Bij het natuurloket zijn geen overige waarnemingen bekend van overige beschermde diersoorten. Tijdens het veldbezoek zijn deze ook niet aangetroffen en worden hier dan ook niet verwacht.

4 Toetsing, conclusies en aanbevelingen

4.1 Toetsing Natuurbeschermingswet

Binnen de beïnvloedsfeer van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden en/of Beschermd Natuurmonumenten. De voorgenomen plannen hebben dan ook geen effecten op Natuurbeschermingswetgebieden.

4.2 Toetsing Ecologische Hoofdstructuur

De Ringvaardijk maakt onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur, en vormt een schakel in de ecologische verbindingszone Groene AS. In de bestaande situatie ontbreekt de gewenste ecologische toestand en wordt gekarakteriseerd door harde beschoeiing, stijl talud en rommelige bermen. Het realiseren van de ecologische verbindingszone zal positief bijdragen aan het functioneren van de EHS. Het realiseren van de ecologische verbindingszone zal voor alle doelsoorten een verbetering betekenen en met name voor waterspitsmuis, noordse woelmuis, rugstreeppad en de ringslang.

4.3 Toetsing Flora- en faunawet

Uit de voorliggende hoofdstukken blijkt dat broedvogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen binnen het plangebied kunnen voorkomen, die beschermd zijn onder Flora- en faunawet tabel 2 en 3.

- Met betrekking tot de broedvogels wordt aanbevolen om versturende werkzaamheden, zoals kapwerkzaamheden, buiten het broedseizoen uit te voeren. Het broedseizoen is per soort verschillend maar over het algemeen wordt de periode 15 maart tot 15 juli aangehouden.
- Boven de ringvaart en in de directe omgeving kunnen vliegende en/of foeragerende vleermuizen voorkomen. Indien de werkzaamheden slechts overdag plaatsvinden en geen gebruik wordt gemaakt van extra verlichting treden geen negatieve effecten op. Anderzijds wordt aanvullend onderzoek aanbevolen naar het voorkomen van vleermuizen.
- Indien watergangen of delen van watergangen gedempt worden, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde vissoorten.
- Binnen het plangebied kan de ringslang voorkomen, de soort is echter niet vastgesteld. Om deze reden dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar het voorkomen van de ringslang. De toekomstige situatie kan het leefgebied van de ringslang verbeteren.
- Binnen het plangebied komt de rugstreeppad voor. In de ecologische atlas van Amsterdam en verspreidingskaarten van het KNNV zijn waarnemingen van de rugstreeppad vastgesteld. Ten behoeve van de werkzaamheden dient ontheffing voor de rugstreeppad aangevraagd te worden. de toekomstige situatie kan het leefgebied van de rugstreeppad verbeteren.

4.4 Conclusies Natuurbeschermingswet

Er hoeven geen verdere procedures in gang te worden gezet.

Ecologische Hoofdstructuur

Het realiseren van de ecologische verbindingszone zal positief bijdragen aan het functioneren van de Ecologische Hoofdstructuur. Er hoeven geen verdere procedures in gang te worden gezet.

Flora- en faunawet

- Versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen (circa 15 maart- 15 juli) uitvoeren.

- Werkzaamheden slechts overdag uitvoeren en geen gebruik maken van extra verlichting. Indien aan deze voorwaarde niet kan worden voldoen, dient nader onderzoek naar vleurmuizen uitgevoerd te worden.
- Indien watergangen of delen van watergangen gedempt worden, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar het voorkomen van vissen.
- Er dient ten behoeve van de werkzaamheden ontheffing te worden aangevraagd voor de rugstreepad.
- Er dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar het voorkomen van de ringslang. Indien de soort daadwerkelijk voorkomt binnen het plangebied, dient tevens voor deze soort ontheffing te worden aangevraagd.

4.5 Aanbevelingen

Periode nader onderzoek

Onderzoek naar het voorkomen van vleurmuizen, vissen, amfibieën en reptielen kan niet jaar-rond uitgevoerd worden. In tabel 2 zijn de periode weergegeven waarin de inventarisaties kunnen plaatsvinden.

Tabel 2: periode van onderzoek

Soortgroep	Periode	Aantal veldbezoeken
Vleurmuizen	April- oktober	2 á 3
Vissen	April- september (> 10 °C)	1
Amfibieën	April- september	1 á 2
Reptielen	Maart- oktober	1

Ontheffing

Indien de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten hebben op zwaar beschermde soorten (tabel 2/3) dan dient ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Voor de ontheffingaanvraag dient rekening te worden gehouden met een aanvraagtermijn van 3 á 4 maanden.

Bijlage 1. Rugstreeppad

1.1 Instandhouding

Om de gunstige staat van instandhouding te waarborgen is het van belang dat er na de ingreep voldoende voortplantingsmogelijkheden voor de Rugstreeppad resteren.

Ideaal voortplantingswater voor de rugstreeppad ziet er als volgt uit

- tijdelijke plassen (maximaal 10 promiel zoutgehalte);
- ruim 1 cm diep, zeer vlak profiel;
- weinig of geen vegetatie;
- geheel of grotendeels schaduwvrij, zodat het water gemakkelijk opwarmt door de zon;
- droge, kale grond in de buurt (om zich in te kunnen graven)

De rugstreeppad heeft een sterke voorkeur voor bovenstaand biotoop om zich voort te planten, omdat op die manier predatie van eieren en larven door allerlei waterdieren (met name vissen en roofinsecten) uit de weg wordt gegaan. Nieuw gegraven diepere poelen, plassen en sloten worden soms ook benut, maar deze zijn vaak na één seizoen ongeschikt vanwege de kolonisatie door plant en dier en ze warmen in de zomer vaak onvoldoende op voor een succesvolle (snelle) metamorfose. De opgesomde ideale omstandigheden doen zich voor indien in relatief droge gebieden met weinig vegetatie (voorkeursbiotoop!) een regenrijke periode wordt gevolgd door een periode met redelijk wat zon (echter niet zoveel dat het water direct weer verdampt). Door allerlei aanpassingen is de Rugstreeppad in staat deze omstandigheden langdurig (tot tien jaar!) af te wachten en dan 'toe te slaan' met een enorme reproductie. Deze aanpassingen zijn: een zeer lange potentiële legtijd (voorjaar + zomer), een zeer groot aantal eieren per eierlegend wijfje, een zeer korte metamorfosetijd, en bovenal dat de dieren relatief oud kunnen worden (20 jaar).

1.2 Mitigerende maatregelen met betrekking tot de rugstreeppad

- In de periode tussen 15 april en 15 september dienen de werkzaamheden te worden omrasterd met een paddenscherm.
- De 'binnen' de afrastering (op het werk) aanwezige rugstreeppadden dienen te worden weggevangen en uitgezet.
- Zo gauw de werkzaamheden op een bepaald deeltraject zijn afgerond dienen de rasters en de emmers te worden verwijderd.
- Het omrasteren en wegvangen van rugstreeppadden dient op onderstaand beschreven wijze te worden uitgevoerd.

2 Locatie scherm

Rugstreeppadden worden aangetrokken door 'kale rulle grond', om ('s nachts) te foerageren en om zich (overdag) te kunnen ingraven. Om te voorkomen dat padden op de werkterreinen of het eventueel te gebruiken gronddepot afkomen, dient een scherm rondom deze terreinen te worden aangebracht voor de periode dat daar werkzaamheden plaatsvinden. Dit betekent dat het scherm 'mee-verplaatst' wordt wanneer de werkzaamheden zich verplaatsen.

3 Type schermen

Als paddenscherm kan folie (landbouwplastic) worden gebruikt. Folie kan worden benut maar zal wel 'gestut' moeten worden. Folie dient strak gespannen te worden omdat de padden er anders gewoon op klimmen. Daarnaast moet het voldoende sterk te zijn om kans op scheuren te voorkomen. De hoogte van het scherm moet minimaal 40 cm bedragen, waarbij folie ca. 10 cm wordt ingegraven. Dit ingraven kan het meest eenvoudig gebeuren door het vooraf graven van

een sleuf. Zoals reeds gemeld kan folie eventueel aan bestaand raster bevestigd worden, voor zover aanwezig. Bij verharde oppervlakken is ingraven onmogelijk. Er moet dan op de één of andere manier gezorgd worden dat het scherm zó aansluit op de verharding, dat de padden niet tussen scherm en bekleding kunnen doorkruipen. Voor een ontwerpschets zie Handreiking maatregelen voor de fauna langs weg en water, RWS-DWW, 1995.

4 Wegvangen rugstreep padden

Om de reeds op de terreinen aanwezige padden weg te vangen, dienen er om iedere 40 m (of minder) langs het scherm emmers ingegraven te worden. De emmers moeten aan de 'binnen'-zijde langs het scherm worden ingegraven. De diepte van de emmers is minimaal 40 cm en de bodem van de emmers heeft voldoende gaatjes zodat het regenwater kan weglopen en er geen water in blijft staan. Tussen de rand van de emmer en het gat in de grond mag geen ruimte zijn. In de emmers dient beschutting te worden aangebracht in de vorm van een laagje bladeren en/of potscherven. Beschutting is van belang om predatie door roofdieren te voorkomen alsmede uitdroging door de zon. Tevens moet in iedere emmer een tak of stokje worden gezet, dat van de bodem tot boven de rand komt. Dit is noodzakelijk om muizen, die onverhoopt in de emmer zijn gevallen, de kans te geven uit de emmer te klimmen. Deze dieren overleven een nacht zonder voedsel niet.

5 Uitzetten van gevangen dieren

De padden zijn actief van zonsondergang tot zonsopgang en bij bewolkt weer ook wel overdag. Aangenomen dat de dieren enige tijd in de emmers kunnen overleven, dienen de emmers om de dag en wel 's ochtends bij aanvang van de werkzaamheden te worden gecontroleerd. Vervolgens dienen aanwezige padden en eventueel andere dieren direct te worden uitgezet. De gevangen dieren dienen buiten het raster te worden uitgezet, op open plekken met voldoende schuilmogelijkheden (lage vegetatie, planken, steenhopen etc.).